

Oikeustieteen valintakoe 2015, tehtävien arvosteluperusteet

TEHTÄVÄ 1. (0-10 p.)

Vastaukset perustuvat Pääsykoekirjaan 1/2015 (Matti Tolvanen: Prosessioikeuden perusteet) ja jaettuun materiaaliin (sitaatti ja säädösluettelo):

a) Tekijäl 2 §:n (3 mom. 3-kohta) perusteella (0,5 p.) teos *saatetaan yleisön saataviin, kun sen kappale tarjotaan vuokrattavaksi*. (0,5 p.) Tekijäl 56 a §:n mukaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta saattaa teoksen yleisön saataviin Tekijäl:n säännösten vastaisesti, on tuomittava tekijänoikeusrikkomuksesta sakkoon. (0,5 p.) Tunnusmerkistön subjektiivinen puoli on siis, että teko on tehty *tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta*. (0,5 p.)

Vastaus perustuu:

- Tekijäl 1 luku 2 §
- Tekijäl 7 luku 56 a §
- Pääsykoekirja 1/2015, s. 67

Huomioitavaa:

Tehtävänannossa todettiin: "tekijänoikeusrikkomuksena tuomittavan", joten hakijoita ei pyydetty tekijänoikeusrikkomuksen tunnusmerkistön subjektiivisen puolen ja siten esimerkiksi vuokraamisen mahdollisen ansiotarkoituksen pohtimista.

b) Jos on syytä epäillä rikosta, josta *voi seurata kuusi kuukautta vankeutta* (0,5 p.), saadaan toimittaa kotietsintä rikoksesta epäillyn luona rakennuksessa tai huoneessa takavarikoitavan esineen löytämiseksi. (0,5 p.) RL 49 luvun 1 §:n mukaan *tekijänoikeusrikkoksesta* voidaan määrätä rangaistukseksi *vankeutta enintään kaksi vuotta*. (0,5 p.) RL 49 luvun 1 §:n 3 mom. perusteella tekijänoikeusrikkoksesta *ei edellytetä ansiotarkoitusta*, jos teko on tehty *tietoverkossa tai tietojärjestelmän* avulla. (0,5 p.) Poliisi on saanut selville, että teko on ollut erittäin todennäköisesti omiaan aiheuttamaan huomattavaa haittaa, joten "on syytä" -tasoinen epäily tekijänoikeusrikkoksesta on olemassa. (0,5 p.) Kotietsinnän mahdollisuus on siis olemassa (vaikka tekoa ei olisikaan tehty ansiotarkoituksessa). (0,5 p.)

Vastaus perustuu:

- Pääsykoekirja 1/2015, s. 25 ja 104
- RL 49 luku 1 §

Huomioitavaa:

Jos oikeaan vastaukseen on päädytty virheellisesti tai puutteellisesti päättelemällä, ei pisteitä oikeasta vastauksesta ole annettu. Tämä koski erityisesti kohtaa, jossa piti tunnistaa ns. ansiotarkoitus-poikkeus (eli RL 49 luku 1 § 3 mom.). Jos hakija ei ole millään tavalla tunnistettavasti viitannut em. lainkohtaan, niin pisteitä ei ole hyvitetty, vaikka hakija olisikin todennut tapauksessa olevan kyse tekijänoikeusrikkoksesta ja sitä kautta päätyneet oikeaan vastaukseen.

c) Asianomistajarikoksissa syyttäjän *syyteoikeuden* käyttämisen edellytyksenä on *asianomistajan syyttämispyyntö*. (1 p.) Kuitenkin tietyistä laissa luetelluista asianomistajarikoksista syyttäjä voi nostaa syytteen *erittäin tärkeän yleisen edun* niin vaatiessa, vaikka asianomistaja ei esitä syyttämispyyntöä. (1 p.)

Vastaus perustuu:

- Pääsykoekirja 1/2015, s. 17, 39, 47 ja 123.

Huomioitavaa:

Jos vastauksessa ei ole suoraan viitattu syyttämispyyntöön, vaan on käytetty sen sijasta esimerkiksi seuraavanlaisia ilmaisuja: Syyttäjä saa syyttää/syyteoikeuden, jos asianomistaja "sallii/haluaa/suostuu/tekee aloitteen/esittää toiveen/antaa luvan", on vastauksesta hyvitetty 0,5 p.

Tärkeä yleinen etu/yleinen etu/tärkeä etu/julkinen etu = 0,5 p.

d) Koska A esittää asiassa *ainoastaan* Tekijäl 57 §:ään perustuvan kohtuullisen hyvityksen -vaatimuksen ja loukkaus on vähäinen (ei voi siis olla erittäin tärkeä yleinen etu) (0,5 p.), kyse on sellaisesta tekijänoikeuden loukkauksesta, josta voi seurata *pelkästään siviilioikeudellisia seuraamuksia* (riita-asia). (0,5 p.) Koska B:n mahdollisesti aiheuttama tekijänoikeuden loukkaus ei tule rangaistavaksi rikoksena tai rikkomuksena (A ei vaadi rikosoikeudellisia seuraamuksia/esitä syyttämispyyntöä) (0,5 p.), asiaa ei käsitellä Tekijäl 61 a §:n mukaisesti käräjäoikeudessa. (0,5 p.) Tekijäl 61 §:n perusteella oikea forum käsittelemään tapauksen mukaisen riita-asian on siis *markkinaoikeus*. (1 p.)

Vastaus perustuu:

- Tekijäl 7 luku 57 §, 61 § ja 61 a §
- Sitaatti: Sorvari, Katariina: Vastuu tekijänoikeuden loukkauksesta erityisesti tietoverkkoympäristössä. WSOY, Helsinki 2005, s. 10-11
- Pääsykoekirja 1/2015, s. 2-3, 6, 33-34, 47 ja 52

Huomioitavaa:

Pelkästä oikeasta vastauksesta on hyvitetty, mutta jos vastaus on osoittanut selvästi ymmärtämättömyyttä tai ristiriitaista tietoa, ei pisteitä ole annettu. Näin ollen, siinäkin tapauksessa, että vastaus on saattanut sisältää osittain oikeita tietoja, mutta perustelut ovat osoittaneet hakijan ymmärtämättömyyttä tai spekulointia, ei pisteitä ole hyvitetty.

.....

TEHTÄVÄ 2. (0-10 p.)

Matti Tolvanen: Prosessioikeuden perusteet

Vastaukset ja pisteytys:

a) Kirjallisen menettelyn edellytykset ovat seuraavat: Mistään syyttäjän syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai vankeutta enintään kaksi vuotta (0,5 p). Vastaajan tulee tunnustaa syytteessä kuvattu teko (0,5 p.), luopua oikeudestaan suulliseen käsittelyyn käräjäoikeudelle antamallaan nimenomaisella ilmoituksella ja suostua asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä (0,5 p). Vastaajan on täytynyt teon tehdessään olla täysi-ikäinen (0,5 p). Asianomistajan on esitutkinnassa tai myöhemmin kirjallisesti ilmoitettava, ettei hän vaadi pääkäsittelyn toimittamista (0,5 p). Pääkäsittelyn toimittamisen on asian selvitettyyn tilaan nähden oltava kokonaisuutena arvioiden tarpeetonta (0,5 p). Rangaistukseksi kirjallisessa menettelyssä voidaan tuomita enintään kuusi kuukautta vankeutta (0,5 p.) tai jos vastaajalle varataan tilaisuus suullisen lausuman antamiseen enintään yhdeksän kuukautta vankeutta (0,5 p). Kirjallisen menettelyn edellytykset eivät tässä tapauksessa täyty (0,5 p), koska Y oli esitutkinnassa pyytänyt asian käsittelyä suullisessa istunnossa (0,5 p). (s. 40–41)

b) Kyllä voi (0,5 p), pyytämällä oikeudelta lupa syytteen muuttamiseen (0,5 p). Syytteen muuttamisen salliminen on tuomioistuimen harkinnassa / tuomioistuin voi katsoa syytteen muuttamisen soveliaaksi (1 p). (s. 131)

c) Määräaika valitusta varten on 30 päivää siitä päivästä, jona käräjäoikeuden ratkaisu julistettiin tai annettiin (1 p). Viimeistään määräajan päättymispäivänä ennen virka-ajan päättymistä asianosaisen on toimitettava valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan / käräjäoikeuteen (1 p). Tässä tapauksessa R:n olisi pitänyt toimittaa valituskirjelmä käräjäoikeuden kansliaan 26.11. / R toimitti valituskirjelmän myöhässä (0,5 p). Tuomio ei siis ollut enää voimaassa / tuomio oli jo lainvoimainen. (0,5 p) (s. 84)

.....

TEHTÄVÄ 3. (0-10 p.)

Matti Tolvanen: Prosessioikeuden perusteet, s. 38

Vastaukset ja pisteytys:

1. Lähestymiskieltoasiat käsitellään soveltuvin osin rikosprosessuaalisessa järjestyksessä. (1 p.)
  2. Lähestymiskiellosta on säädetty laissa lähestymiskiellosta (898/1998). (1 p.)
  3. Lähestymiskieltoasiassa hakija vaatii toisen henkilön määräämistä lähestymiskieltoon. Lähestymiskieltoon voidaan määrätä henkeen, terveyteen, vapauteen tai rauhaan kohdistuvan rikoksen tai tällaisen rikoksen uhan tai muun vakavan häirinnän torjumiseksi. (1 p.)
  4. Lähestymiskieltoa koskevan asian ratkaisee käräjäoikeus, joka on toimivaltainen käsittelemään asian yhden tuomarin kokoonpanossa. Estettä ei tosin ole kieltoasian käsittelylle kokoonpanossa, jossa ovat mukana myös lautamiehet. (1 p.)
  5. Lähestymiskieltoa voi hakea itsensä uhatuksi tai häirityksi tunteva henkilö taikka tällaisen henkilön puolesta syyttäjä-, poliisi- tai sosiaaliviranomainen. (1 p.)
  6. Tuomioistuin ja myös pidättämiseen oikeutettu virkamies voi määrätä väliaikaisen lähestymiskiellon. (1 p.)
  7. Asiassa voidaan ennen pääkäsittelyä toimittaa tuomioistuimen tai muun asiaa käsittelevän viranomaisen määräämä poliisitutkinta. (1 p.)
  8. Lähestymiskieltoasiat käsitellään monesti rikosasioiden yhteydessä, jolloin rikoksen johdosta laadittu esitutkinta käy myös lähestymiskieltoasian valmistelusta. (1 p.)
  9. Ratkaistessaan rikosasian tuomioistuin päättää samalla, onko tuomittu määrättävä myös asianomistajatahon tai syyttäjän vaatimuksesta lähestymiskieltoon. (1 p.)
  10. Lähestymiskieltoasiassa annettuun ratkaisuun voidaan hakea valittamalla muutosta hovioikeudelta. (1 p.)
- .....

TEHTÄVÄ 4. (0-10 p.)

Katja Weckström: Internet Commerce and Law

Vastaukset ja pisteytys: Oikeasta vastauksesta saa 1 pisteen, tyhjästä 0, ja väärästä -0,5 pistettä. Tehtävän minimipistemäärä on 0 pistettä.

1. Valtioiden väliset sopimukset (treaties) sitovat vain allekirjoittajavaltioita. s. 6. (Oikein)
2. Yksittäistä asiaa voidaan tarkastella neljän eri sääntelymuodon kautta. s. 55. (Oikein)
3. "Law in action" viittaa voimassaolevaan oikeuteen ja sen täytäntöönpanoon kulloisellakin hetkellä. s. 8. (Oikein)
4. Todistustaakkaa (burden of proof) on notoorisesti helppo arvioida summaarisessa menettelyssä. s. 109–110. (Väärin)
Todistustaakka on kevyempi summaarisissa menettelyissä (kuin täysimittaisessa oikeudenkäynnissä) ja notoorisesti vaikea arvioida.
5. Omaisuudella viitataan kontrollista syntyvään oikeusasemaan. s. 63 (Oikein)
6. Pilottitapaus ei määrittele muiden vastaavanlaisten tapausten ratkaisuja. s. 25. (Väärin)
Pilottitapaus yleisesti määrittelee muiden samankaltaisten tosiseikkojen omaavien tapausten ratkaisuja.
7. Virtuaalihuonekalut eivät ole irtainta omaisuutta. s. 62. (Oikein)
8. Virtuaalivarkauksissa kohteen korkea taloudellinen arvo estää lievästä rikoksesta tuomitsemisen. s. 75. (Väärin)
Kohteen korkea taloudellinen arvo ei estä lievästä rikoksesta tuomitsemista, koska teko ja sen seuraukset otetaan huomioon kokonaisuutena.
9. Tietoyhteiskuntakaaren säätämisen tarkoituksena oli sähköisen viestinnän lainsäädännöllisen kehikon (The legislative landscape) päivitys. s. 25. (Oikein)
10. Tietomurrosta (Computer break-in) voidaan tuomita Suomen rikoslain mukaan vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. s. 60. (Oikein)

TEHTÄVÄ 5. (0-10 p.)

Katja Weckström: Internet Commerce and Law

Vastaukset ja pisteytys:

a) *Oikeus sananvapauden sisältää vapauden:*

- pitää mielipiteitä (0,5 p) sekä
- vastaanottaa (0,5 p) ja levittää (0,5 p)
- tietoja ja ajatuksia (0,5 p)
- viranomaisten siihen puuttumatta (0,5 p) ja
- alueellisista rajoista riippumatta (0,5 p).

Yhteensä 3 p. (s. 41)

10 artiklan 1 kohdan loppuosan ("This Article shall not prevent ...") selittämisestä ei ole annettu pisteitä, koska siinä ei ole kyse sananvapauden elementeistä vaan sananvapautta koskevan oikeuden rajauksesta.

b) *Rajoituksista on säädettävä laissa (0,5 p) ja niiden on oltava välttämättömiä (0,5 p) demokraattisessa yhteiskunnassa (0,5 p).* Yhteensä 1,5 p. (s. 42)

Sanan "necessary" käännoksenä on hyväksytty sanan "välttämätön" ohella myös "tarpeellinen". Kriteeristä "painava syy" ja tätä vastaavista ei ole annettu pisteitä. Ne kuvaavat rajoitusperusteen yleistä merkittävyyttä, mutta eivät rajoittamisen välttämättömyyttä.

c) *Saksassa lain perustuslainmukaisuuden voi arvioida perustuslakituomioistuimien (1 p), Ranskassa sen voi tehdä pysyvä erityinen toimielin (1 p). Suomessa perustuslainmukaisuutta voivat arvioida korkeimmat oikeusasteet (1 p). Ranskassa lainsäätäjät voivat saattaa lain perustuslainmukaisuuden tutkittavaksi. (0,5 p)*

Yhteensä 3,5 p. (s. 43)

Jos perustuslainmukaisuutta valvovia elimiä on esitelty yleisellä tasolla määrittelemättä, mikä elin on käytössä missäkin maassa, pisteitä on annettu 0,5 pistettä per toimielin. Jos Suomen kohdalla on mainittu pelkkä korkein oikeus, tästä on annettu 0,5 pistettä. Suomen eduskunnan perustuslakivaliokunnan mainitsemisesta ei ole annettu pisteitä, koska valintakoe kirjassa perustuslakivaliokuntaa ei käsitellä.

d) *Se voi muuttaa esitystä siten, että lainvastaiset rajoitukset poistuvat (1 p) tai se voi hyväksyä esityksen perustuslain muuttamista koskevan menettelyn mukaisesti (1 p).* Yhteensä 2 p. (s. 42.)

Jos vastauksessa on esitetty mahdollisena keinona perustuslain muuttaminen, siitä ei ole annettu pisteitä, koska valintakoe kirjassa ei käsittele tällaista mahdollisuutta.

.....

TEHTÄVÄ 6. (0-10 p.)

Mika Viljanen: Baselin pankkisääntelystrategiat, s. 184-185

Vastaukset ja pisteytys:

A(1) Useat pankit olivat rakentaneet johdon *palkitsemisjärjestelmänsä suoraan kirjanpitoinformaation varaan.* (1 p.)

A(2) Pankin työntekijöille maksettiin *käteis- tai osakebonuksia*, joiden *suuruus riippui välittömästi liiketoiminnan kirjanpidon mukaisista tuotoista.* (1 p.)

B(1) Uudistusten tarkoituksena oli *linjata pankin ja työntekijöiden intressit samoiksi.* (1 p.)

B(2) Jos työntekijöiden *palkitsemisessa otetaan huomioon liiketoiminnan riskit*, työntekijät *ottavat todennäköisesti aikaisempaa järkevämpiä riskejä*, jotta he voivat maksimoida oman palkkauksensa. (1 p.)

C(1) Säännöissä todettiin, että pankkien oli suotavaa *kiinnittää bonukset pankin pitkän aikavälin vakavaraisuusindikaattoreihin* (1 p.) ja ottaa *palkitsemisessa huomioon myös liiketoimiin liittyvät riskit* (1 p.).

C(2) Palkitsemiskäytäntöjen aikahorisontit oli niin ikään sopeutettava riskien aikahorisonttiin. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että työntekijöiden *ei tulisi enää saada bonuksiaan kerralla* (1 p.) ja *pelkästään kirjanpitoinformaation perusteella* (1 p.).

C(3) *Bonuksia* tuli joko *sopeuttaa etukäteen siten*, että niissä *otettiin huomioon myös liiketoimien riskit* (0,5 p.) tai sitten työntekijät joutuvat *odottamaan sitä, toteutuvatko liiketoimien riskit* (0,5 p.).

C(4) Yksi mahdollisuus oli sopia myös *takaisinperintäjärjestelyistä* (0,5 p.), jolloin *bonukset voitiin periä takaisin*, jos pankki *kärsi myöhemmin tappioita niistä liiketoimista*, joiden perusteella *bonuksia oli maksettu* (0,5 p.).

.....

TEHTÄVÄ 7. (0-10 p.)

Mika Viljanen: Baselin pankkisääntelystrategiat, s. 4–6, 26 (A) ja 247–248 (B)

Vastaukset ja pisteytys:

A) Kirjan mukaan sääntelyn taustalta voidaan hahmottaa neljä ulottuvuutta, jotka muodostavat sääntelystrategian hahmon. Ensinnäkin kyse on siitä, että tunnistetaan *sääntelyn tavoite*. Toiseksi kyse on siitä, minkälaisen (*vaikutus*)mekanismien kautta sääntely välittyy kohteisiinsa. Kolmanneksi on ratkaistava, minkälaisia *sääntelyteknologioita* käytetään eli mitä keinoja käytetään ja neljänneksi on tunnettava *vaikuttamisen rajat*. (2 p. = 0,5 p/kohta)

Kaikki neljä huomion kohdetta ovat kuitenkin kiinteässä yhteydessä toisiinsa, jolloin kunkin ymmärtäminen edellyttää niiden *vuorovaikutuksen* ymmärtämistä. (1 p.)

Kirjan mukaan neljä tärkeintä sääntelytapaa ovat *vakavaraisuussääntely, maksuvalmius- ja kassavarantosääntely, markkinakurisääntely* sekä *organisaatiosääntely*. (2 p. = 0,5 p/kohta)

B) Baselin sääntöjen syntymekanismit poikkeavat normaalista. Tavanomaisesti oikeudella on kaksi syntyprosessia: se syntyy joko *kansallisvaltioiden sisäisissä lainsäädäntöprosesseissa* tai *valtioiden välisten sopimusten* myötä. (1 p. = 0,5 p/kohta)

Baselin sopimus ei ole kumpaakaan. *Sääntely on jo pitkälti valmista* sen tullessa lainsäädäntöprosessiin. Siitä on jo sovittu. *Sopimukset eivät kuitenkaan ole tavallisia kansainvälisoikeudellisia valtioiden välisiä sopimuksia*, niiden kansainvälisoikeudellinen asema on epäselvä. (2 p. = 1 p/kohta)

Myös Baselin sääntöjen velvoittavuusmekanismit poikkeavat normaalista. *BCBS:n tuotokset eivät sido ketään*. (0,5 p.)

Sopimuksilla on kuitenkin ollut tapana *muuttua kansalliseksi, sitovaksi oikeudeksi* suhteellisen tehokkaasti. (1 p.)

Baselin säännöt ovat laajalti voimassa myös maissa, jotka eivät ole missään mielessä sitoutuneita niihin. Tosiasia on, että jos kansainvälisessä rahoitusjärjestelmässä haluaa olla mukana, on hyväksyttävä pelin säännöt. *Sitoutumista sääntöihin ohjaa rahan mahti*. (0,5 p.)

.....

TEHTÄVÄ 8. (0-10 p.)

Mika Viljanen: Baselin pankkisääntelystrategiat, s. 197–199 ja 229–230.

Vastaukset ja pisteytys:

Basel 3:ssa globaalisti merkittävimpien pankkien toimintaa säännellään asettamalla niille *ylimääräinen* G-SIB-vakavaraisuusvaatimus. (1 p.)

Basel 2:ssa pyrittiin tietoisesti välttämään pankkien toiminnan ohjaamista. (1 p.)

G-SIB-vakavaraisuusvaatimuksella sen sijaan manipuloidaan välittömästi pankkitoiminnan rakenteita ja liiketoimintamalleja suurimmissa pankeissa. (1 p.)

G-SIB-vakavaraisuusvaatimuksella pyritään suurimmista pankeista tekemään *erityisen vakavaraisia*, jotta ne eivät missään olosuhteissa kaadu, (0,5 p.) tai *kannustamaan niitä pienemään*, jolloin niiden taloudelliset vaikeudet eivät uhkaa globaalia pankkijärjestelmää. (0,5 p.)

G-SIB-vakavaraisuusvaatimus on sitä suurempi, mitä merkittävämmästä pankista on kyse. (0,5 p.)

Jos pankki on G-SIB-pankki, se saa *yhden* prosentin G-SIB-vakavaraisuusvaatimuksen. (0,5 p.) Suurimmillaan G-SIB-vakavaraisuusvaatimus voi olla *3,5* prosenttia. (0,5 p.)

G-SIB-vakavaraisuusvaatimus tulee täyttää *CET1-pääomalla*. (0,5 p.)

Korkeampi pääomataso tekee pankista *turvallisemman*, mutta samalla pankin *kilpailuedellytykset kärsivät* ylimääräisestä vakavaraisuusvaatimuksesta. (1 p.)

Rationaalinen pankki *pyrkii pienentymään* päästäkseen eroon ylimääräisestä vakavaraisuusvaatimuksesta. (1 p.)

FSB ja BCBS päättävät G-SIB-vakavaraisuusvaatimuksesta ja sen suuruudesta. (0,5) Arvioinnissa huomioitavista seikoista riittää, että mainitaan pankin valtionrajat ylittävä toiminta (0,5 p.), pankin koko (0,5 p.) ja pankin keskeisyys rahoitusjärjestelmälle. (0,5 p.)